

Åtgärder per aktör

I åtgärdsprogram för miljömålen – Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland 2022–2025

Länsstyrelsen
Västra Götaland

I denna sammanställning har vi delat in åtgärderna i ”Utmaningar för ett hållbart Västra Götaland - åtgärdsprogram för miljömålen 2022-2025” efter vilken målgrupp de riktas till. Syftet med sammanställningen är att underlätta arbetet med åtgärderna och skapa en helhet. Åtgärderna kategoriseras i tre målgrupper – kommuner, näringsliv och intresseorganisationer samt regionala aktörer.

Innehållsförteckning

Åtgärder riktade till kommuner.....	3
Åtgärder riktade till näringsliv och intresseorganisationer.....	11
Åtgärder riktade till regionala aktörer.....	13

Åtgärder riktade till kommuner

Åtgärder riktade till kommuner inom MINSKAD KLIMATPÅVERKAN OCH REN LUFT	AKTÖRER
<p>KL1. Minska halterna av luftföroreningar och verka för ett mer transporteffektivt samhälle</p> <p>Genomföra åtgärder för att minska halter av partiklar och kvävedioxid och samtidigt verka för ett mer transporteffektivt samhälle. Exempel på åtgärder, se detaljerat underlag.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner</p> <p>Berörda aktörer Luftvårdsförbundet i Göteborgsregionen Luft i Väst Trafikverket Länsstyrelsen</p>

Åtgärder riktade till kommuner inom HÅLLBAR ANVÄNDNING AV VATTENMILJÖER	AKTÖRER
<p>V1. Skydda och restaurera värdefulla sjöar och vattendrag Skydda och restaurera sjöar och vattendrag som har värdefulla natur- och kulturmiljöer genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Nationellt särskilt värdefulla vatten med natur- och kulturmiljövärden som har skyddsbehov har ett långsiktigt skydd. b) Skydda sötvattensmiljöer med syfte att bevara natur- och/eller kulturvärden. c) Arbeta tvärsektoriellt med restaurering av sjöar och vattendrag. 	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a, c) Kommuner (b, c) Skogsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Markägare Verksamhetsutövare Ideella organisationer</p>
<p>V3. Minska spridningen av högfluorerade ämnen (PFAS)</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Använda brandsläckningsmetoder med fluorfria alternativ utom i de få fall när fluorinnehållande brandskum krävs. b) Sanera utrustning och fordon som fortsättningsvis inte ska användas för fluorerade ämnen. c) Undersöka enskilda vattentäkter i närheten av brandövningsplatser eller där släckningsinsatser med fluorerade brandskum genomförts. d) Sanera platser som är kraftigt förorenade av högfluorerade ämnen. 	<p>Huvudaktörer Räddningstjänster för kommuner och verksamhetsutövare (a, b, c, d) Försvaret (a, b, c, d) Kommuner (c, d)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen (b, c, d) Försvarsinspektören för Hälsa och Miljö (c, d)</p>
<p>V4. Genomföra kommunala handlingsplaner för förorenade områden</p> <p>Ta fram och genomför kommunala handlingsplaner för efterbehandling av förorenade områden.</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen</p>

<p>V5. Genomföra kommunal kust- och havsplanering</p> <p>Ta fram och anta kommunala översiktsplaner för marina kustområden, som samordnas med havsplan för Västerhavet.</p>	<p>Huvudaktörer De 11 kustkommuner som är aktuella inom havsplaneområdet är: Strömstad, Tanum, Sotenäs, Lysekil, Uddevalla, Orust, Stenungssund, Tjörn, Kungälv, Öckerö, Göteborg.</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen Göteborgsregionens kommunalförbund (GR) Tillväxt Norra Bohuslän Svinesundskommittén Västra Götalandsregionen</p>
<p>V6. Miljöanpassa fritidsbåtsanvändningen</p> <p>Öka möjligheten till ett miljöanpassat båtliv genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) erbjuda toatömning (sugtömning) för fritidsbåtar b) erbjuda fler möjligheter att nyttja båtbottnentvätt samt säkerställa funktionen av befintliga reningsanläggningar c) erbjuda fler båttrampor samt båtförvaring på land under sommarsäsong d) erbjuda tankning från pump av alkylatbensin e) erbjuda el-laddning av motorer f) skrota uttjänta fritidsbåtar. 	<p>Huvudaktörer Kommuner (a-f)</p> <p>Berörda aktörer Fritidsbåtshamnar (a-f) Näringsliv (d, e, f) Fritidsbåtsägare (f) Länsstyrelsen (b) Intresseorganisationer Ideella organisationer</p>
<p>V7. Främja utvecklingen av hållbart marint vattenbruk</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Minska halten näringsämnen i kustvattnen genom att öka antalet aktiva odlingar av musslor, ostron, alger och sjöpungar på lämpliga ställen. b) Tillgängliggöra lämplig mark och underlätta lösningar för en fungerande logistik vid drift och skörd av sjöbaserad blötdjursanläggning, samt för landbaserade recirkulerande odlingar. 	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a) Kustkommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Näringslivet (a, b) Universitet och högskolor (a) Länsstyrelsen (b)</p>

Åtgärder riktade till kommuner inom HÅLLBART BRUKANDE AV SKOG & ODLINGSLANDSKAP	AKTÖRER
<p>SO1. Anlägga nya våtmarker Anlägga nya våtmarker för att stärka grön infrastruktur, gynna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster från våtmarker.</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner, Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Skogsstyrelsen, Markägare</p>
<p>SO3. Skydda värdefulla våtmarksområden a) Bilda naturreservat av ytterligare fem områden som ingår i Myrskyddsplanen. b) Skydda våtmarker med höga naturvärden.</p>	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a, b) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Skogsstyrelsen (b)</p>
<p>SO4. Skydda värdefulla skogsområden a) Skydda värdefulla skogsområden utifrån <i>Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götaland</i>. b) Skydda värdefulla skogsområden genom frivilliga avsättningar. c) Skydda tätortsnära skogar.</p>	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a, c) Skogsstyrelsen (a) Skogsägare (kommuner, privata, Svenska kyrkan) (b, c)</p>
<p>SO5. Förbättra miljöhänsynen vid skogsbruksåtgärder genom målbilder a) Arbeta med framtagna målbilder för god miljöhänsyn genom lokala sektorsdialoger samt objektiva dialoger i fält med representanter från skogsföretag och skogsmaskinentreprenörer. b) Bedriva skogsbruket i kommunala skogar utifrån målbilderna.</p>	<p>Huvudaktörer Skogsstyrelsen (a) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Skogssektorn* (a, b) *Med skogssektorn menas skogsnäringen med skogsföretag, skogsägarföreningar, ideella organisationer och myndigheter som arbetar med skog. Det vill säga organisationer som på något sätt är verksamma i skogen.</p>

<p>SO7. Minska skadorna på kulturmiljöer i skogsbruket</p> <p>Följa upp de branschgemensamma riktlinjerna för hänsyn till övriga kulturhistoriska lämningar och fornlämningar samt diskutera arbetssätt för att minska skadorna.</p>	<p>Huvudaktörer Länets aktörer som ingår i åtgärdsgruppen Levande skogar d.v.s. Moelven skog, Naturskyddsföreningen, Skogssällskapet, Sveaskog, Sydved, Södra skogsägarna, LRF Väst och Vida skog, Stora Enso, Göteborgs stift, Skaraborgs stift, kommuner, Länsstyrelsen Västra Götaland och Skogsstyrelsen.</p> <p>Berörda aktörer Övriga skogsbruksföretag, privata skogsägare, kommuner samt övriga ideella föreningar och organisationer.</p>
<p>SO8. Öka arealen hyggesfritt skogsbruk</p> <p>a) Ökad kunskap och tillämpning om hyggesfritt skogsbruk bland skogliga aktörer genom att iordningställa demonstrationsobjekt, genomföra temautbildningar, informationsaktiviteter och objektsvis rådgivning i fält till olika målgrupper.</p> <p>b) Utveckla hyggesfritt skogsbruk i kommunalt ägda skogar för att öka variationen i landskapet, främja rekreations- och miljövärden samt visa på möjligheterna med alternativa brukningsformer.</p>	<p>Huvudaktörer Skogsstyrelsen (a) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Skogliga aktörer (a, b) Vid behov kan visst stöd fås av Skogsstyrelsen (b)</p>
<p>SO9. Samverka för att bevara jordbruksmark</p> <p>Syftet med åtgärden är att säkerställa möjligheterna för regional livsmedelsproduktion och andra ekosystemtjänster samt bevarad kulturlandskapsbild genom att:</p> <p>a) Driva ett nätverk i samverkan med intresserade kommuner för att ta fram gemensamma riktlinjer för att tillämpa 3 kap 4 § miljöbalken för att hushålla med jordbruksmark. Nätverket utbyter erfarenheter om att hantera målkonflikter och prioriteringar för användning av jordbruksmark på ett långsiktigt hållbart sätt.</p> <p>b) Utredning enligt 3 kap 4 § miljöbalken finns med i kommunala beslutsunderlag för översiktsplan, detaljplan och bygglov.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen (a) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Kommunerna som deltar i nätverket (a)</p>
<p>SO13. Ökad mängd svenskt naturbeteskött i offentliga inköp</p> <p>Öka mängden naturbeteskött i offentliga inköp för att gynna naturbetesmarker.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner, Västra Götalandsregionen</p>

<p>SO15. Bevara och planera för skyddsvärda träd Bevara skyddsvärda träd samt säkra ersättningsträd, i första hand i värde-trakter för skyddsvärda träd, men även i hela landskapet och i den bebyggda miljön genom att:</p> <p>a) genomföra kurser i skötsel av skyddsvärda träd b) frihugga skyddsvärda träd samt ersättningsträd.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen (a-b) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Svenska kyrkan (b) Skogsstyrelsen (b) Markägare (b)</p>
<p>SO16. Använda GIS-baserade naturvårdsdatabaser och naturvårdsplaner i fysisk planering Öka hänsynen till naturvärden i den fysiska planeringen genom att:</p> <p>a) använda aktuella GIS-baserade naturvårdsdatabaser b) ta fram och inarbeta aktuella naturvårdsplaner i fysisk planering.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner (a,b)</p>
<p>SO17. Skapa blomrika miljöer för pollinerare Skapa blomrika miljöer för pollinerare genom att omvandla tätortsnära gräsmarker till slätterängar.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner</p> <p>Berörd aktör Trafikverket</p>
<p>SO18. Ta fram kommunala skogspolicys Framtagande av kommunala skogspolicys där biologisk mångfald, rekreation, klimatanpassning och kulturvärden får en framträdande roll.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner</p>

Åtgärder riktade till kommuner inom GOD BEBYGGD MILJÖ & HÅLLBAR KONSUMTION	AKTÖRER
<p>BK1. Skydda och utveckla tätorters grönområden</p> <p>För de tätorter som kommunen bedömer relevanta upprätta grönstrukturstrategi/program som del i översiktsplan (ÖP)/ fördjupad översiktsplan (FÖP), eller kopplat till översiktsplan (ÖP)/ fördjupad översiktsplan (FÖP).</p>	<p>Huvudaktör Kommuner</p> <p>Berörda aktörer Dessa aktörer kan beröras i den mån kommunerna väljer att inkludera dem i arbetet: Fastighetsägare Väghållare, kommun eller Trafikverket Skolor och förskolor</p> <p>Länsstyrelsen berörs inom ordinarie ärendehantering av ÖP/FÖP.</p>
<p>BK3. Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola</p> <p>Stärkt egenkontroll samt förebyggande arbete bland annat avseende fukt, mögel och ventilation i inomhusmiljön i skola och förskola.</p> <p>a) Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola - kommuner som verksamhetsutövare</p> <p>b) Förbättra inomhusmiljön inom skola och förskola - kommuner som tillsynsmyndighet</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner och andra aktörer inom området (a,b)</p> <p>Berörd aktör Länsstyrelsen berörs i sin roll att vägleda</p>
<p>BK4. Ta fram kulturmiljöprogram som underlag i fysisk planering</p> <p>Det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap ska bevaras, användas och utvecklas. Detta kan ske exempelvis genom att ta fram ett aktuellt kulturmiljöprogram eller liknande strategiskt underlag, som antas som del av eller kopplas till översiktsplanen.</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner</p> <p>Berörd aktör Länsstyrelsen berörs i sin roll som dialogpart och bidragsgivare, samt inom ordinarie ärendehantering av översiktsplaner.</p>
<p>BK5. Främja ekologisk livsmedelskonsumtion</p> <p>Öka andelen ekologiska livsmedel inom offentlig sektor genom att:</p> <p>a) öka inköpen av ekologiska livsmedel inom kommunerna</p> <p>b) öka inköpen av ekologiska livsmedel inom sjukvården och övriga verksamheter inom Västra Götalandsregionen</p> <p>c) erbjuda stöd via Skolmatsakademien och projektet Mer lokal mat i offentliga kök</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner (a) Västra Götalandsregionen (b) Länsstyrelsen: "Mer lokal mat i offentliga kök", Västra Götalandsregionen: "Skolmatsakademien" (c)</p> <p>Berörda aktörer</p>

	Kommuner (c) berörs som deltagare i projekten
<p>BK6. Kommuner tar fram arkitekturstrategi</p> <p>a) Kommuner tar, själva eller tillsammans, fram en arkitekturstrategi. b) Länsstyrelsen anordnar ett seminarium om arkitekturstrategi och ger löpande rådgivning.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner (a) Länsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen, i form av rådgivning (a) Kommuner, deltar på seminariet (b)</p>
<p>BK7 Arbeta med barnperspektivet i fysisk planering</p> <p>a) Kommuner arbetar med barnperspektivet i ÖP och/eller DP på det sätt som passar kommunens processer. Länsstyrelsen ger råd inom ramen för hanteringen av planärenden. b) Länsstyrelsen ordnar kunskapshöjande seminarium för länsstyrelse och kommuner om vad det konkret kan betyda i den byggda miljön att beakta barnperspektivet.</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner (a) Länsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen, som rådgivare (a) Kommuner, deltar på seminarium (b)</p>
<p>BK9. Främja en fysisk planering för minskad klimatpåverkan från resor och transporter</p> <p>Kommuner arbetar aktivt med att minska klimatpåverkan från resor och transporter genom sin fysiska planering (ÖP, DP och planbesked) Länsstyrelsen utvecklar rådgivningen till kommuner kring klimatpåverkan från resor och transporter i ÖP och DP, bland annat i form av ett seminarium.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner (a) Länsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen, inom ordinarie ärendehantering (a)</p> <p>Kommuner, som deltagare på seminarium (b)</p>
<p>BK10. Arbeta in riktlinjer i översiktsplan för grön infrastruktur, ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder</p> <p>a) Kommuner arbetar in riktlinjer i översiktsplanen för bevarande och utveckling av grön infrastruktur, ekosystemtjänster och ekologisk kompensation, för att stärka biologisk mångfald och klimatanpassning. b) Länsstyrelsen konkretiserar principerna i storymap "Planeringsunderlag för grön infrastruktur i översiktsplan" på seminarium, som ett av flera underlag som kommunen kan använda.</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner (a) Länsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen, inom ordinarie ärendehantering (a) Kommuner, som deltagare på seminarium (b)</p>

Åtgärder riktade till näringsliv och intresseorganisationer

Åtgärder riktade till näringsliv och intresseorganisationer inom MINSKAD KLIMATPÅVERKAN OCH REN LUFT	AKTÖRER
<p>KL3. Minska industriernas utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC)</p> <p>Fördjupad kartläggning av olika typer av VOC-utsläpp från industrin, deras bidrag till VOC-halterna i Göteborg samt bidraget till den regionala ozonbildningen.</p> <p>Syftet är att kunna identifiera effekterna av utsläppen på människors hälsa och miljö, samt identifiera de industrikällor som är viktigast att åtgärda och att identifiera de platser där påverkan är som störst som underlag för fysisk planering samt prövning och tillsyn.</p>	<p>Huvudaktör Luftvårdsförbundet i Göteborgsregionen</p> <p>Berörda aktörer Berörda medlemmar med VOC-utsläpp i Göteborgsregionens luftvårdsförbund</p>

Åtgärder riktade till näringsliv och intresseorganisationer inom HÅLLBAR ANVÄNDNING AV VATTENMILJÖER	AKTÖRER
<p>V3. Minska spridningen av högfluorerade ämnen (PFAS)</p> <p>a) Använda brandsläckningsmetoder med fluorfria alternativ utom i de få fall när fluorinnehållande brandskum krävs.</p> <p>b) Sanera utrustning och fordon som fortsättningsvis inte ska användas för fluorerade ämnen.</p> <p>c) Undersöka enskilda vattentäkter i närheten av brandövningsplatser eller där släckningsinsatser med fluorerade brandskum genomförts.</p> <p>d) Sanera platser som är kraftigt förorenade av högfluorerade ämnen.</p>	<p>Huvudaktörer Räddningstjänster för kommuner och verksamhetsutövare (a, b, c, d) Försvaret (a, b, c, d) Kommuner (c, d)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen (b, c, d) Försvarsinspektören för Hälsa och Miljö (c, d)</p>

<p>Åtgärder riktade till näringsliv och intresseorganisationer inom HÅLLBART BRUKANDE AV SKOG & ODLINGSLANDSKAP</p>	<p>AKTÖRER</p>
<p>SO4. Skydda värdefulla skogsområden</p> <p>a) Skydda värdefulla skogsområden utifrån <i>Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götaland</i>. b) Skydda värdefulla skogsområden genom frivilliga avsättningar. c) Skydda tätortsnära skogar.</p>	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a, c) Skogsstyrelsen (a) Skogsägare (kommuner, privata, Svenska kyrkan) (b, c)</p>
<p>SO6. Naturvårdande skötsel av skog</p> <p>a) Naturvårdande skötsel av biotopskydd och naturvårdsavtal b) Naturvårdande skötsel i frivilligt avsatt skog</p>	<p>Huvudaktör Skogsstyrelsen (a) Aktörer inom skogsbruket (b)</p>
<p>SO7. Minska skadorna på kulturmiljöer i skogsbruket</p> <p>Följa upp de branschgemensamma riktlinjerna för hänsyn till övriga kulturhistoriska lämningar och fornlämningar samt diskutera arbetssätt för att minska skadorna.</p>	<p>Huvudaktörer Länets aktörer som ingår i åtgärdsgruppen Levande skogar d.v.s. Moelven skog, Naturskyddsföreningen, Skogssällskapet, Sveaskog, Sydved, Södra skogsägarna, LRF Väst och Vida skog, Stora Enso, Göteborgs stift, Skaraborgs stift, kommuner, Länsstyrelsen Västra Götaland och Skogsstyrelsen.</p> <p>Berörda aktörer Övriga skogsbruksföretag, privata skogsägare, kommuner samt övriga ideella föreningar och organisationer.</p>

Åtgärder riktade till regionala aktörer

Åtgärder riktade till regionala aktörer inom MINSKAD KLIMATPÅVERKAN OCH REN LUFT	AKTÖRER
<p>KL2. Minska utsläppen av bens(a)pyren och partiklar från småskalig vedeldning</p> <p>Följ frågan om lämpliga åtgärder för att minska utsläppen från vedeldning och informera kommunerna.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Kommuner</p>

Åtgärder riktade till regionala aktörer inom HÅLLBAR ANVÄNDNING AV VATTENMILJÖER	AKTÖRER
<p>V1. Skydda och restaurera värdefulla sjöar och vattendrag Skydda och restaurera sjöar och vattendrag som har värdefulla natur- och kulturmiljöer genom att:</p> <ul style="list-style-type: none"> d) Nationellt särskilt värdefulla vatten med natur- och kulturmiljövärden som har skyddsbehov har ett långsiktigt skydd. e) Skydda sötvattensmiljöer med syfte att bevara natur- och/eller kulturvärden. <p>Arbeta tvärasektoriellt med restaurering av sjöar och vattendrag.</p>	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a, c) Kommuner (b, c) Skogsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Markägare Verksamhetsutövare Ideella organisationer</p>
<p>V2. Minska miljöriskerna med läkemedelsanvändning*</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Öka kunskapen om läkemedels miljöpåverkan b) Arbeta för att läkemedel med samma effekt och med mindre miljöpåverkan prioriteras vid föreskrivning och rekommendation c) Utöka samverkan om läkemedels miljöpåverkan och rening av läkemedelsrester d) Genom samverkan med andra regioner och nationella myndigheter driva på förändringar i lagstiftning och läkemedelsförmånssystemet e) Ställa och följa upp krav på läkemedelsupphandlingar f) Utveckla kravställande i läkemedelsupphandlingar g) Minska utsläpp av lustgas h) Minska utsläpp av klimatpåverkande anestesigaser <p><i>*Preliminär åtgärd. Uppdateras efter beslut av Västra Götalandsregionen.</i></p>	<p>Huvudaktör Västra Götalandsregionen</p> <p>Berörda aktörer Sjukhus Primärvård Privata vårdgivare Kommuner Apotek Dagligvaruhandel Universitet och högskolor</p>
<p>V3. Minska spridningen av högfluorerade ämnen (PFAS)</p> <ul style="list-style-type: none"> a) Använda brandsläckningsmetoder med fluorfria alternativ utom i de få fall när fluorinnehållande brandskum krävs. b) Sanera utrustning och fordon som fortsättningsvis inte ska användas för fluorerade ämnen. c) Undersöka enskilda vattentäkter i närheten av brandövningsplatser eller där släckningsinsatser med fluorerade brandskum genomförts. d) Sanera platser som är kraftigt förorenade av högfluorerade ämnen. 	<p>Huvudaktörer Räddningstjänster för kommuner och verksamhetsutövare (a, b, c, d) Försvaret (a, b, c, d) Kommuner (c, d)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen (b, c, d) Försvarsinspektören för Hälsa och Miljö (c, d)</p>

<p>V7. Främja utvecklingen av hållbart marint vattenbruk</p> <p>a) Minska halten näringsämnen i kustvattnen genom att öka antalet aktiva odlingar av musslor, ostron, alger och sjöpungar på lämpliga ställen.</p> <p>b) Tillgängliggöra lämplig mark och underlätta lösningar för en fungerande logistik vid drift och skörd av sjöbaserad blötdjursanläggning, samt för landbaserade recirkulerande odlingar.</p>	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a) Kustkommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Näringslivet (a, b) Universitet och högskolor (a) Länsstyrelsen (b)</p>
--	---

<p>Åtgärder riktade till regionala aktörer inom HÅLLBART BRUKANDE AV SKOG & ODLINGSLANDSKAP</p>	<p>AKTÖRER</p>
<p>SO1. Anlägga nya våtmarker</p> <p>Anlägga nya våtmarker för att stärka grön infrastruktur, gynna biologisk mångfald och stärka ekosystemtjänster från våtmarker.</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner, Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Skogsstyrelsen, Markägare</p>
<p>SO2. Återvätning av dikade myrar och skogsmark</p> <p>Återvätning av dikade myrar och skogsmark genom igenläggning av diken för att gynna biologisk mångfald, hindra läckage av växthusgaser, öka markens vattenhållande förmåga samt bidra till bättre vattenrening.</p> <p>a) återvätning av myr- och skogsmark b) anläggande av demonstrationsobjekt med återvätt skogsmark</p>	<p>Huvudaktör Skogsstyrelsen (a, b), Länsstyrelsen (a)</p> <p>Berörda aktörer Kommuner, aktörer inom skogs- och jordbruk</p>
<p>SO3. Skydda värdefulla våtmarksområden</p> <p>a) Bilda naturreservat av ytterligare fem områden som ingår i Myrskyddsplanen. b) Skydda våtmarker med höga naturvärden.</p>	<p>Huvudaktör för genomförandet Länsstyrelsen (a, b) Kommuner (b)</p> <p>Berörd aktör för genomförandet Skogsstyrelsen (b)</p>
<p>SO4. Skydda värdefulla skogsområden</p> <p>a) Skydda värdefulla skogsområden utifrån <i>Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götaland</i>. b) Skydda värdefulla skogsområden genom frivilliga avsättningar. c) Skydda tätortsnära skogar.</p>	<p>Huvudaktörer Länsstyrelsen (a, c) Skogsstyrelsen (a) Skogsägare (kommuner, privata, Svenska kyrkan) (b, c)</p>

<p>SO5. Förbättra miljöhänsynen vid skogsbruksåtgärder genom målbilder</p> <p>a) Arbeta med framtagna målbilder för god miljöhänsyn genom lokala sektorsdialoger samt objektvisa dialoger i fält med representanter från skogsföretag och skogsmaskinentreprenörer.</p> <p>b) Bedriva skogsbruket i kommunala skogar utifrån målbilderna.</p>	<p>Huvudaktörer Skogsstyrelsen (a) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Skogssektorn* (a, b) *Med skogssektorn menas skogsnäringen med skogsföretag, skogsägarföreningar, ideella organisationer och myndigheter som arbetar med skog. Det vill säga organisationer som på något sätt är verksamma i skogen.</p>
<p>SO6. Naturvårdande skötsel av skog</p> <p>a) Naturvårdande skötsel av biotopskydd och naturvårdsavtal</p> <p>b) Naturvårdande skötsel i frivilligt avsatt skog</p>	<p>Huvudaktör Skogsstyrelsen (a) Aktörer inom skogsbruket (b)</p>
<p>SO7. Minska skadorna på kulturmiljöer i skogsbruket</p> <p>Följa upp de branschgemensamma riktlinjerna för hänsyn till övriga kulturhistoriska lämningar och fornlämningar samt diskutera arbetssätt för att minska skadorna.</p>	<p>Huvudaktörer Länets aktörer som ingår i åtgärdsgruppen Levande skogar d.v.s. Moelven skog, Naturskyddsföreningen, Skogssällskapet, Sveaskog, Sydved, Södra skogsägarna, LRF Väst och Vida skog, Stora Enso, Göteborgs stift, Skaraborgs stift, kommuner, Länsstyrelsen Västra Götaland och Skogsstyrelsen.</p> <p>Berörda aktörer Övriga skogsbruksföretag, privata skogsägare, kommuner samt övriga ideella föreningar och organisationer.</p>
<p>SO8. Öka arealen hyggesfritt skogsbruk</p> <p>a) Ökad kunskap och tillämpning om hyggesfritt skogsbruk bland skogliga aktörer genom att iordningställa demonstrationsobjekt, genomföra temautbildningar, informationsaktiviteter och objektsvis rådgivning i fält till olika målgrupper.</p> <p>b) Utveckla hyggesfritt skogsbruk i kommunalt ägda skogar för att öka variationen i landskapet, främja rekreations- och miljövärden samt visa på möjligheterna med alternativa brukningsformer.</p>	<p>Huvudaktörer Skogsstyrelsen (a) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Skogliga aktörer (a, b) Vid behov kan visst stöd fås av Skogsstyrelsen (b)</p>

<p>SO9. Samverka för att bevara jordbruksmark</p> <p>Syftet med åtgärden är att säkerställa möjligheterna för regional livsmedelsproduktion och andra ekosystemtjänster samt bevarad kulturlandskapsbild genom att:</p> <p>a) Driva ett nätverk i samverkan med intresserade kommuner för att ta fram gemensamma riktlinjer för att tillämpa 3 kap 4 § miljöbalken för att hushålla med jordbruksmark. Nätverket utbyter erfarenheter om att hantera målkonflikter och prioriteringar för användning av jordbruksmark på ett långsiktigt hållbart sätt.</p> <p>b) Utredning enligt 3 kap 4 § miljöbalken finns med i kommunala beslutsunderlag för översiktsplan, detaljplan och bygglov.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen (a) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Kommunerna som deltar i nätverket (a)</p>
<p>SO10. Främja ett miljöanpassat lantbruk</p> <p>Genomföra miljörådgivning inom landsbygdsprogrammet till lantbruks och trädgårdsföretag, i huvudsak inom projektet Greppa Näringen. Fokus är exempelvis markbördighet, energi- och klimatfrågor, klimatanpassning, växtnäringsutnyttjande, biologisk mångfald och hållbart användande av växtskyddsmedel.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Upphandlade rådgivningsaktörer Lantbrukare Trädgårdsföretag Jordbruksverket LRF med flera via styrgruppen för Greppa Näringen Ideella organisationer</p>
<p>SO11. Främja natur- och kulturvärden i odlingslandskapet</p> <p>Genomföra Länsstyrelsens uppdrag inom landsbygdsprogrammet med rådgivning till olika landsbygdsaktörer för att stärka biologisk mångfald, kulturvärden och naturvårdande åtgärder i odlingslandskapet. Rådgivning, kursverksamhet, inventeringar och andra projekt ingår.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Upphandlade aktörer Lantbrukare Markägare Ideella organisationer Västra Götalandsregionen</p>
<p>SO12. Använda framtagna dialogverktyg om markanvändning</p> <p>Sprida och tillämpa processinriktade arbetsverktyg för att arbeta med markanvändning med fokus på helhetsperspektiv, biologisk mångfald, grön infrastruktur och kulturmiljövärden.</p> <p>a) Använda naturbruksplaner som verktyg för naturbruksdialog b) Använda samverkansmodell från BIOGOV för att stärka biologisk mångfald och grön infrastruktur i landskap</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer i genomförandet Kommuner Skogsstyrelsen SLU LRF Markägare Ideella organisationer Universitet/högskolor</p>
<p>SO13. Ökad mängd naturbeteskött i offentliga inköp</p>	<p>Huvudaktör Kommuner,</p>

Öka mängden naturbeteskött i offentliga inköp för att gynna naturbetesmarker i Västra Götaland.	Västra Götalandsregionen
<p>SO14. Främja ekologisk produktion</p> <p>Genomföra Länsstyrelsens uppdrag inom landsbygdsprogrammet med rådgivning och kurser till lantbruks- och trädgårdsföretag. Syftet är att öka arealen ekologiskt certifierad åkermark, antalet ekologiska företag och vidareutveckla befintliga ekologiska producenter.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Lantbrukare Trädgårdsföretag Upphandlade rådgivningsaktörer LRF Ekologiska lantbrukarna Västra Götalandsregionen Jordbruksverket</p>
<p>SO15. Bevara och planera för skyddsvärda träd</p> <p>Bevara skyddsvärda träd samt säkra ersättningsträd, i första hand i värdestrakter för skyddsvärda träd, men även i hela landskapet och i den bebyggda miljön genom att:</p> <p>a) genomföra kurser i skötsel av skyddsvärda träd b) frihugga skyddsvärda träd samt ersättningsträd.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen (a-b) Kommuner (b)</p> <p>Berörda aktörer Svenska kyrkan (b) Skogsstyrelsen (b) Markägare (b)</p>

<p>Åtgärder riktade till regionala aktörer inom GOD BEBYGGD MILJÖ & HÅLLBAR KONSUMTION</p>	AKTÖRER
<p>BK2. Driva nätverk med syfte att förbättra ljudmiljön i tätorter</p> <p>Länsstyrelsen driver nätverk med syfte att förbättra ljudmiljön i tätorter genom utbildning och inspiration för kommuner och andra aktörer.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Dessa aktörer kan beröras som deltagare i nätverket: Kommuner Forskare/expert Konsulter inom fysisk planering och trafikplanering Trafikverket Miljömedicinskt centrum</p>
<p>BK5. Främja ekologisk livsmedelskonsumtion</p> <p>Öka andelen ekologiska livsmedel inom offentlig sektor genom att: öka inköpen av ekologiska livsmedel inom kommunerna öka inköpen av ekologiska livsmedel inom sjukvården och övriga verksamheter inom Västra Götalandsregionen erbjuda stöd via Skolmatsakademin och projektet Mer lokal mat i offentliga kök</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner (a) Västra Götalandsregionen (b) Länsstyrelsen: "Mer lokal mat i offentliga kök", Västra Götalandsregionen: "Skolmatsakademin" (c)</p>

	<p>Berörda aktörer Kommuner (c) berörs som deltagare i projekten</p>
<p>BK6. Kommuner tar fram arkitekturstrategi a) Kommuner tar, själva eller tillsammans, fram en arkitekturstrategi. b) Länsstyrelsen anordnar ett seminarium om arkitekturstrategi och ger löpande rådgivning.</p>	<p>Huvudaktör för genomförandet a) Kommuner b) Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer a) Länsstyrelsen, i form av rådgivning b) Kommuner, deltar på seminariet</p>
<p>BK7. Arbeta med barnperspektivet i fysisk planering a) Kommuner arbetar med barnperspektivet i ÖP och/eller DP på det sätt som passar kommunens processer. Länsstyrelsen ger råd inom ramen för hanteringen av planärenden. b) Länsstyrelsen ordnar kunskapshöjande seminarium för länsstyrelse och kommuner om vad det konkret kan betyda i den byggda miljön att beakta barnperspektivet.</p>	<p>Huvudaktörer för genomförandet a) Kommuner b) Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer a) Länsstyrelsen, som rådgivare b) Kommuner, deltar på seminarium</p>
<p>BK8. Vägledning till kommunernas energiplaner</p> <p>Länsstyrelsen tar fram en vägledning för kommunernas energiplaner, och sprider den.</p>	<p>Huvudaktör Länsstyrelsen</p> <p>Berörda aktörer Kommuner, som mottagare av vägledningen</p>
<p>BK9. Främja en fysisk planering för minskad klimatpåverkan från resor och transporter</p> <p>Kommuner arbetar aktivt med att minska klimatpåverkan från resor och transporter genom sin fysiska planering (ÖP, DP och planbesked) Länsstyrelsen utvecklar rådgivningen till kommuner kring klimatpåverkan från resor och transporter i ÖP och DP, bland annat i form av ett seminarium.</p>	<p>Huvudaktör Kommuner (a) Länsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer Länsstyrelsen, inom ordinarie ärendehantering (a)</p> <p>Kommuner, som deltagare på seminarium (b)</p>
<p>BK10. Arbeta in riktlinjer i översiktsplan för grön infrastruktur, ekosystemtjänster och kompensationsåtgärder</p>	<p>Huvudaktörer Kommuner (a) Länsstyrelsen (b)</p> <p>Berörda aktörer</p>

<p>a) Kommuner arbetar in riktlinjer i översiktsplanen för bevarande och utveckling av grön infrastruktur, ekosystemtjänster och ekologisk kompensation, för att stärka biologisk mångfald och klimatanpassning.</p> <p>b) Länsstyrelsen konkretiserar principerna i storymap "Planeringsunderlag för grön infrastruktur i översiktsplan" på seminarium, som ett av flera underlag som kommunen kan använda.</p>	<p>Länsstyrelsen, inom ordinarie ärendehantering (a) Kommuner, som deltagare på seminarium (b)</p>
--	--